

René
ten BosDe Gele Hesjes:
thymos of eros

Toen de Arabische lente uitbrak, werd die van harte aangemoedigd door onze liberale politici.

Toen de opstand met geweld in de kiem werd gesmoord, spraken diezelfde politici er schande van. Terecht. Afgelopen zaterdag werden in Frankrijk meer dan 1400 mensen gearresteerd. Wordt Macron de al-Sisi van het liberaal-kapitalisme?

Aan onheilstijdingen over het nakende einde van het huidige politiek-economische systeem is op de talloze websites geen gebrek. Een van de woorden die ik er tegenkwam, was 'thumos'. Dit is een oud-Grieks woord dat al bij

Sloterdijk verwijt linkse politici dat ze de thymotische drijfveren van mensen hebben genegeerd

Homerus voorkwam. Het betekent 'geestrijk', of 'vol van geest'. Als in het oude Griekenland over de geest werd gesproken, kwam altijd ook een associatie met adem en wind. Of bloed. Het is iets wat op bepaalde momenten door mensen heen waait of stroomt. De echte vraag is niet of Macron een al-Sisi in schaapskieren blijkt te zijn. De echte vraag is wat er door die 1400 arrestanten heen waait en stroomt.

Francis Fukuyama sprak in 1991 van 'thymos'. De Amerikaanse filosoof duidde daarmee op de hunkering van mensen naar erkenning. Hij was destijds optimistisch over het liberaal-kapitalisme. Het zou veel beter in staat zijn mensen in hun waardigheid te erkennen dan het net ingestorte communisme. De op-

stand tegen de Sovjet-Unie moest begrepen worden als een 'thymotische' revolte.

Actueler is de analyse van de Duitse filosoof Peter Sloterdijk. Hij plaatste in 2006 thymos tegenover 'eros'. Mensen die de thymos door zich heen voelen kolken, zijn boos, woedend en rancuneus. Zij winden zich ergens over op. Over ongelijkheid, bemoeizucht, bevoogding, of ja, gebrek aan erkenning. Wie zich door eros laat leiden, is bevangen door zijn begeerten. Hij windt zich niet op over politieke zaken, maar over de spullen die de ander wel en hij niet heeft, inclusief de partner van die ander. Deze mensen worden hebzuchtig, geil, onmatig of verslaafd. Het nadeel van de eros is dat hij nooit iets gemeenschappelijks kan worden. Wie gegrepen is door zijn verlangens wordt politiek apathisch.

Je hoort de Gele Hesjes niet roepen om meer geilheid of meer spullen. Ze worden gedreven door andersoortige behoeften. Sloterdijk verwijt linkse politici dat ze de thymotische drijfveren van mensen hebben genegeerd. In plaats daarvan zijn ze gaan inzetten op spulletjes en meer zedelijke vrijheid. Deze linkse politici zijn dus net zo liberaal geworden als hun tegenstrevers.

Als Sloterdijk gelijk heeft, is dit de grote vraag: kan onder Macron een nieuwe linkse woede ontstaan? Of praten we over een halfjaar weer over gewone spulletjes en seks?

René ten Bos is hoogleraar filosofie aan de Radboud Universiteit en Denker des Vaderlands. Reageer via columnist@fd.nl

In Frankrijk start de revolte van de 'Gele Hesjes'

De revolte wordt aangewakkerd door verantwoordelijke Fransen, die zich niet erkend voelen. Het ging helemaal niet om hogere accijnzen op diesel, dat was alleen de vonk in het kruitvat

De oplossing van
→ Macron (hogere
minimumloon!)
Helpt dus niet!

Wat te leren?

Leiders bij
Maatschappelijke
Organisaties
moeten oog
hebben voor
(=erkenning)
'de ander'!

Theo: